

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 21.01.2026

nr 8-1/482-1

Meie 05.02.2026

nr 1-12/76-2

**Riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogiliste
arendusprojektide määruse eelnõu
kooskõlastamata jätmine**

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Kultuuriministeerium ei kooskõlasta riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogiliste arendusprojektide määruse eelnõu järgnevatel põhjustel:

1. Kultuuriministeeriumi ei ole määruse koostamise protsessi kaasatud. Eelnõu mõjutab olulisel määral meie valitsemisala andmekogusid, infosüsteeme ja arenduskorraldust ning ülesannete täitmist – seega eeldab selliste suuremahuliste muudatuste ja lisaülesannete kehtestamine põhjalikku läbirääkimist ja kooskõlastust nii poliitika kujundamise kui valitsemisala asutuste tasemel.
2. Määruses ei ole läbivalt ega üheselt määratletud, millistele andmekogudele, infosüsteemidele ja tegevustele määrus täpsemalt kohaldub. Praegusel väga laial kujul väljub määrus oluliselt ka volitusnormi piiridest. Samuti esineb eelnõus termineid ja kohustusi, mille tähendus ja ulatus ei ole üheselt mõistetavad (nt „IKT-arendusprojekt“, „IKT-arendusprojektide auditeerimine“, „Riigi IKT-arenduste plaan“, „Riiklik teenusestandard“, „Riikliku IKT-juhtkogu“).
- 2.1. Iseäranis ebaselge ning mitmeti tõlgendatav on määruse § 4 lõikes 1 toodud IKT-arendusprojekti mõiste. Toodud käsitlus on äärmiselt laialivalguv ning hõlmab sisuliselt mistahes IKT arendusi, mida valitsusasutused või valitsusasutuste hallatavad riigiasutused läbi viivad. Selline määratlus on esiteks segane, aga teiseks väljub ka oluliselt avaliku teabe seaduses toodud volitusnormi piiridest. AvTS § 43² lg 2 võimaldab määrusega kehtestada auditeerimiskorra ning nõuded **riigi infosüsteemi** arendusprojektidele. Riigi infosüsteem hõlmab sama sätte lõike 1 kohaselt andmekogusid, mis on infosüsteemi andmevahetuskihiga liitunud ja riigi infosüsteemi haldussüsteemis registreeritud, ning andmekogude pidamist kindlustavaid süsteeme. Määruse §-s 4 toodud käsitlus on aga oluliselt laiem ning sisuliselt tähendab, et määruses toodud ranget ning põhjalikku kontrollimehhanismi tuleb kohaldada mistahes IKT arenduste puhul.
- 2.2. Määruse § 12 lõikes 1 on toodud, et IKT arendusprojekti algatamiseks peab ministeerium esitama JDM-ile kinnitatud ettepanekud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga seotud ärimuudatuste kohta. Ka antud käsitlus on ebaselge ning jääb arusaam, et igasugune selline ärimuudatus viib IKT-arendusprojektini ja vajab JDMi kooskõlastust. Selline käsitlus mitte ainult taaskord ei välju volitusnormi piiridest vaid on ka üleüldiselt ebamõistlik ning -vajalik.
- 2.3. Arusaamatu on ka § 12 ja § 13 vaheline haakumine. Kui on soovitud luua süsteemi, kus detailsem plaan tuleb esitada ainult teatud tüüpi projektide puhul, siis määruse § 13 lg 2

- nimetab sisuliselt ära kõik võimalikud arendusolukorrad, ning puudub selgus, millisel juhul lihtsamat menetlust kohaldatakse (kui selline lihtsam menetlus on üldse olnud § 12 mõtte).
3. Määruse rakendamine käesoleval kujul tõstab oluliselt asutuste töökoormust, aeglustab arenduste läbiviimist, pikendab menetlustähtaegu ning tekitab liigset lisabürokraatiat, mille vältimine on samas määruse kehtestamise eesmärgiks (vt nt määruse § 6 p 5), ning mis on vastuolus ka laiemalt riigis kokku lepitud nullbürokratia põhimõttega. Määruse § 13 lõike 3 alusel peab esitama väga pika ja detailse ülevaate iga planeeritava IKT-arendusprojekti puhul (mille mõiste on ka, nagu varem öeldud, § 4 alusel väga lai). Samas ei selgu, millist lisaväärtust, võrreldes hetkel rakendatava süsteemiga, taoline lisanduv töökoormus loob. Kuni ei ole teostatud vastavat analüüsi ja alternatiivide võrdlust, ei ole võimalik Kultuuriministeeriumil ka sellist protsessi kooskõlastada – nõuded ja reeglid on arusaamatult ranged ja mahukad ega arvesta sellega, et riigi IKT arendused on väga erinevat laadi (nii mahu, sisu kui eesmärkide poolest).
 4. Määrus dubleerib suures ulatuses teisi õigus- ja haldusraamistikke. Eelnõus toodud kohustused ja protsessid kattuvad olulises osas muude kehtivate raamistikuga, näiteks: Riigi infosüsteemi haldussüsteemi (RIA\RIHA) rollide/protseduuridega, avaliku teabe seadusest (andmekogude loomine, pidamine, lõpetamine ja seire) ja küberturvalisuse seadusest tulenevate nõuetega (nt riskihaldus, turvameetmete planeerimine, koordineerimine, auditeerimine) jt. Puudub arusaam, kuidas suhestub määrus eriseadustest või erikordadest tulenevate kohustustega. Määruse kehtestamisel tuleb vältida paralleelsete ja dubleerivate kohustuste teket ning Kultuuriministeeriumi hinnangul pole seda hetkel tehtud.
 5. Valdkondlik juhtimisõigus ja autonoomsus peab jääma vastutavale ministeeriumile. Ministeeriumi valitsemisalale pandud ülesannete täitmise korraldus, sh arendusprioriteedid ja ressursside (sh eelarve) juhtimine, peab jääma valdkondliku ministeeriumi pädevusse. Kesksete koordineerimismehhanismide roll JDM-is peaks olema ennekõike toetav ja nõuandev, mitte asendav ega käsuliinina toimiv. Sellisel kujul määruse kehtestamisel läheks aga otsustusõigus kõikide riigi IKT projektide osas JDM-ile, mis väljub JDMi valitsemisalast ning sekkub liigselt teiste ministeeriumite valitsemisalasse.
 6. Lisaks määruse ulatusele ning kohustuste mahule on ebaselge ka näiteks määruses toodud tähtajad. Määruse § 12 lg 1 kohaselt tuleb nn esialgne plaan esitada ebamäärasel „kokkulepitud tähtajal“, kuid § 13 lg 1 kohaselt tuleb nn detailsem projekt esitada JDM-ile projektile eelneva aasta septembril. Puudub arusaam, millal, mis mahus ja mis dokument või info tuleb JDM-ile edastada.

Ettepanekud:

- Korraldada töökohtumine Justiits- ja Digiministeeriumi, Rahandusministeeriumi, RIA ning teiste asjaomaste asutuste osalusel, et täpsustada määruse kohaldamisala, eesmärk, mõisted ja koostoime kehtivate raamistikuga. Kitsendada seejuures määruse kohaldamisala, et see oleks vastavuses avaliku teabe seaduse § 43² lõikes 2 toodud volitusnormiga.
- Koostada mõjuhinnang töökoormuse mõjule, sh hinnata alternatiive, mis ei tooks kaasa täiendavaid paralleelseid kooskõlastusvooge.
- Töötada välja kattuvuste kaart Riigi infosüsteemi haldussüsteemi, avaliku teabe seaduse ja küberturvalisuse seaduse nõuetega ning sõnastada normitehniliselt selged eristused.
- Lähtuda põhimõttest, et iga ministeerium juhib enda valitsemisala. JDM pakub keskset tuge ning aitab tagada läbipaistvust, kuid ilma liigse kontrollita teiste ministeeriumite valitsemisala üle.

Kokkuvõttes – Kultuuriministeerium ei kooskõlasta eelnõu esitatud kujul, kuid oleme valmis läbirääkimiseks ja täpsustatud redaktsiooni väljatöötamiseks. Kultuuriministeeriumi esindaja eelnõu läbirääkimistel on IKT valdkonna juht, Risto Raaper.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga
minister

Risto Raaper 628 2208
Risto.Raaper@kul.ee